ENKELE OPMERKINGEN OVER DELINQUENTE KINDEREN

Aanleg en kinderen

Jean Jacques Rousseau begint zijn beroemde boek over opvoeding „Emile" met de zin: „De mens is goed zoals hij komt uit de hand van de Schepper". Daarmee uitte hij als zijn mening, dat het boze en het slechte het gevolg was van de omstandigheden waaronder de mens leefde, van zijn milieu. En, zo meende Rousseau, als men dus het kind onder ideale omstandigheden liet opgroeien, dan zou dat kind als volwassene een ideaal mens zijn. Tegenover deze opvatting staat het standpunt dat er van uitgaat, dat een kind met een bepaalde overgeërfde aanleg wordt geboren en dat daaraan door het milieu niets meer is te veranderen. Beide standpunten hebben nog steeds hun verdedigers. Zij, die op het eerste standpunt staan brengen naar voren, dat er tussen kinderen uit uiteenlopende maatschappelijke standen zeer grote verschillen in ontwikkeling optreden, hetgeen op de invloed van het milieu wijst. „Ruim de krotten op, sluit de bordelen, verbeter de woningtoestanden, geef hogere lonen en weldra zullen er geen misdadigers meer zijn", zeggen zij. Zij, die op het tweede standpunt staan, wijzen er op, dat talenten en karaktereigenschappen, die door het milieu in het geheel niet worden opgemerkt of beïnvloed, met een vanzelfsprekendheid zich zelfs ondanks ongunstige omstandigheden ontwikkelen, hetgeen op de invloed van de aanleg wijst. „Het is even onmogelijk om van misdadige ouders iets anders dan misdadige kinderen te verwachten, als om druiven te plukken van een doornstruik, of druiven van een distel", zeggen dezen. De waarheid ligt in het midden.

„Wanneer van twee standpunten elk belangrijke argumenten naar voren kan brengen, dan moet de waarheid bestaan uit een verbinding van de beide standpunten: *Psychische ontwikkeling* is niet alleen maar een tot ontplooiing komen van aangeboren eigenschappen, maar ook niet slechts een ondergaan van inwerkingen van buiten af, doch *het resultaat van een convergentie* (samengaan) *van aanleg met uiterlijke ontwikkelingsvoorwaarden.*" (Stern.)

Bij iedere eigenschap, bij elk psychisch verschijnsel dient men dus te vragen: Welk deel er van is aanleg, welk deel er van is milieu?

Ook de normale ontwikkelingsgang kent zijn conflicten:

Het normale kind heeft een sterke neiging het eigen Ik in het middelpunt te plaatsen en geraakt daardoor in conflict met de buitenwereld. Allerlei spanningen in het kind, die in hun uitingen belemmerd worden, de handelingsdrang van het kind, de vaak bijna niet te onderdrukken behoefte tot de een of andere lustbevrediging, de nog zwakke ontwikkeling van het hogere gevoelsleven, de gemakkelijkheid waarmee fantasie in werkelijkheid wordt omgezet, de zwakke invloed van de ervaring op het driftleven, de sterke imitatiedrift en de gemakkelijke beïnvloedbaarheid zijn alle factoren, die de mogelijkheid voor misdadigheid in zich sluiten.

Het is één van de kernpunten van elke goede en verantwoorde opvoeding dat de normen der opvoeders, die als eisen van de buitenwereld tot het kind komen, door dat kind verinnerlijkt worden, zodanig, dat het deze normen als zijn eigen normen voelen gaat. Anders gezegd: Het kind moet zo ver komen, dat het onder eigen verantwoordelijk-

heid het goede doet en het slechte laat en niet uit angst de liefde der ouders te verliezen. En elk normaal kind bereikt dat alleen maar via een fase, waarin alleen de angst voor het verlies van liefde en genegenheid het primitieve driftleven aan banden legt.

Als men dan ook onderscheiden wil tussen het misdadige en het niet-misdadige kind, dan moet men dat *niet zoeken in het afwezig zijn* van a-sociale en misdadige neigingen bij het normale kind. Het onderscheid ligt in de beheersing van deze neigingen en in de sublimatie er van. En als we spreken over probleemkinderen, zo moeten we hier met grote nadruk naar voren brengen, *dat misdadigheid in het grootste deel der gevallen het gevolg is van een verkeerde opvoeding.* De Engelse psycholoog Burt heeft in Londen in 1925 200 jeugdige misdadigers onderzocht. Daarbij bleek, dat slechts 11 pct der bestudeerde gevallen bloedverwanten had die, hoewel nooit veroordeeld, toch iets misdadigs op hun geweten hadden. Bij viervijfde der kinderen hadden hun ouders of bloedverwanten nooit iets misdadigs gedaan. „Zelfs daar, waar de kinderen waren opgevoed door een misdadige moeder of vader, kon gewoonlijk bewezen worden, dat veeleer de opvoeding, en niet de erfelijkheid, verantwoordelijk te achten was voor de verkeerde handelingen van het kind." (C. Burt: Geestelijke Onvolwaardigheid, blz. 209.)

En de factoren, waaraan in deze verkeerde opvoeding dan wel de grootste invloed moet worden toegeschreven, zijn niet in de eerste plaats slechte woningtoestanden en slechte materiële toestanden (kleding, voeding e.d.). Zonder twijwel spelen deze een rol en moet er hier naar verbetering worden gestreefd. De belangrijkste factor is echter de verwaarlozing. Verwaarlozing, dat is *dus een tekort — soms ook een teveel — aan liefde en genegenheid,* is zeer vaak de bron voor de disharmonische ontwikkeling van het kind. Onder de misdadige jeugd treffen we een zeer groot percentage verwaarloosde kinderen aan.

Verwaarlozing en geweten.

Als men met een verwaarloosd kind in aanraking komt, stuit men in de eerste plaats op een tekortschieten in gemeenschapsbesef. Deze kinderen zijn verder vaak ongeremd bij het verkrijgen van lustbevrediging, lijken onverschillig, willen niet werken, hebben vaak een zwerversnatuur, terwijl dit alles dikwijls samengaat met een verwaarlozing van het uiterlijk (kleding, lichaam, omgangsvormen). Maar wat naast een tekort aan gemeenschapszin wel het meest kenmerkend is voor het misdadige kind is de onvoldoend ontwikkelde gewetensfunctie. Het geweten ontwikkelt zich bij het kind onder invloed van een binding aan de ouders. Hun geboden en verboden, hun voorbeeld, maakt het kind zich eigen, waarbij de liefde van de ouders voor het kind de motor is.

De angst deze liefde te moeten missen maakt, dat het kind zich naar hun geboden en verboden richt. (Wat jammer dat je een plasje in je broekje hebt gedaan, zegt moeder. En het kind probeert een volgende maal droog te zijn. Niet omdat het dat zelf wil, maar omdat moeder het akelig vindt als het nat is.) Waar nu deze liefdesverhouding ontbreekt, is het gevaar voor onvoldoende ontwikkelde of gestoorde gewetensfunctie zeer groot.

Straf en wrok

Hiermede hangt nauw samen het volgende verschijnsel, dat men vaak in gezinnen, waar de ouders hun kinderen verwaarlozen, tegenkomt. Jaren laat men het kind aan zijn lot over en jaren achtereen kan het kind zijn driften ongeremd bevredigen. Maar plotseling wordt het de ouders te erg en volkomen willekeurig wordt dan opeens ingegrepen en worden de teugels strak aangehaald. Lichamelijke straffen zijn doorgaans het middel dat gebruikt wordt. Dat deze opvoedingsmethode niet tot goede resultaten kan leiden behoeft geen betoog. Tegelijk met een nog vrijwel ongebonden driftleven ontwikkelen zich dan

wrok, haat en verzetsreacties, want het kind dat opgroeit met een tekort aan liefde en genegenheid leeft dikwijls bovendien in een voortdurende angst voor straf. Een regime van straf kweekt wrok en heimelijk verzet. En de betekenis van deze beide is blijkens de ervaring in het leven van het misdadige kind zeer groot. Hun misdadige uitingen zijn meermalen het gevolg van teleurstellingen, van ongeremde driftuitingen, die het kind alleen maar kan beheersen als er een beloning, een uiting van genegenheid tegenover staat. En waar in plaats van deze genegenheid straf, vaak lichamelijke straf, komt, zal in plaats van gemeenschapsgevoel zich een wrok ontwikkelen die zich juist tegen de gemeenschap richt. In de bende zien we soms een groep van gemeenschapsvijandige kinderen bij elkaar komen om zich gezamenlijk op de gemeenschap te wreken. Ik geef hier verkort weer een voorbeeld, dat ik ontleen aan prof. dr E. A. D. E. Carp: „Het misdadige kind in psychologisch opzicht", om de betekenis van de wrok voor ons onderwerp te illustreren:

Albert is een 15-jarige jongen, die sinds zijn 12de jaar meemalen heeft gestolen en ten slotte ook een inbraak heeft gepleegd. Hij is de oudste van twee kinderen; de vader was vroeger marktkoopman, geraakte reeds vroeg aan de drank, mishandelde vrouw en kinderen, liet ten slotte het huisgezin in den steek en ging zwerven. De moeder was een norse ,stugge en onvriendelijke vrouw. Albert groeide op te midden van ruzie, scheldwoorden en handtastelijkheden; naar de kinderen werd niet omgekeken, tenzij er iets te snauwen en te verbieden viel. Albert kon op school goed meekomen. Reeds vroeg viel hij aan de onderwijzers op door zijn onverschilligheid en de vaak ongemotiveerde vijandigheid in zijn houding. Hij verliet de school met een prijs, welke hij op weg naar huis in het water gooide. Hij kwam in de leer bij verschillende bazen, maar verwisselde bijna elke twee weken van betrekking, wegens zijn onverschilligheid en brutaliteit.

In betrekking bij een notaris begon hij geld weg te nemen, dat hij versnoepte, verrookte enz., hetgeen tot bijna 150 gulden opliep. Toen hij gesnapt werd toonde hij geen berouw. Zijn gehele houding drukte grote onverschilligheid uit, alsof de gehele wereld hem koud liet en toch kon men goed bemerken, hoe gegriefd hij zich feitelijk voelde. Meermalen kon men hem dan aantreffen met tranen in de ogen, terwijl hij het hoofd afwendde en zich verbeet, ten einde een onverschillige houding te kunnen volhouden. Op een vraag of hij dan om niemand iets gaf, antwoordde hij: „Dat moet ieder mens voor zich zelf weten. Vrolijk ben ik alleen, als ik alleen ben; van een ander moet ik niets hebben." Bij het spreken staarde hij strak voor zich uit. „Iedereen steelt als hij maar enigszins de kans krijgt en áls je wat steelt heb je ten minste een poosje lol en zó kun je net zo goed wraak nemen."

Wie dit geval overziet, zal het opvallen, dat verwaarlozing, wrokgevoelens en misdadigheid hier wel heel nauw samenhangen en zo is het in vele gevallen.

Schuldgevoelens

Bij het normale kind gaan vijandige gevoelens en voor de gemeenschap schadelijke handelingen samen met schuldgevoelens, als gevolg van een gewetensconflict in het kind. En dit schuldgevoel speelt een belangrijke rol bij het aangepast blijven van de persoonlijkheid aan de gemeenschap. Zonder een normaal gevormd geweten is het beleven van schuldgevoel niet goed mogelijk, al moeten we niet vergeten dat ook bij het verwaarloosde kind wel een vorm van geweten aanwezig is, waardoor ook deze kinderen schuldgevoelens kennen. De vraag die we ons nu moeten stellen is, hoe het komt, dat de invloed van deze schuldgevoelens vaak zo gering of verkeerd pleegt te zijn. Wij weten allen hoe de stem van ons geweten onder bepaalde omstandigheden

door ons verdrongen wordt. „Het kwade, dat ik niet wil, doe ik." Deze verzwakking van de gewetensfunctie treedt bij het misdadige kind veel vaker op als gevolg van de ongunstige omstandigheden waaronder dit kind is opgegroeid. Bovendien nemen we bij het misdadige kind het verschijnsel waar dat de gewetensfunctie een enigszins geïsoleerd bestaan leidt, los van de persoonlijkheid. Bij het jonge kind zien we hoe vaak het Ik pas geleidelijk samensmelten gaat met de overige delen der zich ontwikkelende persoonlijkheid. En stoornissen in deze versmelting als gevolg weer van ongunstige milieu-invloeden kunnen er toe leiden dat de gewetensfunctie, geïsoleerd van de overige persoonlijkheid, haar rol als raadgever niet of onvoldoende kan vervullen.

Prof. Carp, die deze gedachtengang ontwikkelt, zegt in zijn reeds genoemd boekje op blz. 61: „Wanneer iemand zich geen bepaalde verwijten kan maken en zich desondanks slecht en minderwaardig voelt, wanneer iemand zich uit „onnadenkendheid" of „domheid" tot daden laat verleiden, welke hem later zelf raadselachtig blijven en waarvoor hij dan te boeten heeft, dan kunnen er aanwijzingen zijn, dat in zulke gevallen een onbewuste geesteswerkzaamheid in het spel is geweest. Men spreekt dan wel van een onbewuste drang tot zelfbestraffing en wel zeker is het dat men hier te doen heeft met een uitvloeisel ener onbewuste gewetensfunctie, welke buiten het bewustzijn blijvende schuldgevoelens opgeroepen heeft." En op blz. 64 als illustratie van het bovenstaande, een uiting van een jeugdige misdadiger in een gesprek met een psychiater: „Net goed dat ze mij nou eens te pakken hebben genomen".

Behalve dat de onbewuste gewetensfunctie tot zelfbestraffing kan leiden, kunnen ook a-sociale en misdadige handelingen het gevolg zijn. „Het is dan mogelijk, dat een strafbare handeling ten uitvoer wordt gebracht, *omdat* zij verboden is; zij heeft dan ten doel een vaag en knagend schuldgevoel tot stilzwijgen te brengen.

Men zou het zich aldus kunnen voorstellen, dat een schuldgevoel, gebonden aan een bepaalde strafbare handeling, beter te verdragen is dan een vaag schuldgevoel zonder meer." De oorsprong van zulk een vaag schuldgevoel ligt vaak in verdrongen conflicten in de eerste levensjaren. Hier ligt ook het aanknopingspunt met de opvatting, dat dwang en angst als middelen van opvoeding principieel verworpen moesten worden. Ernstige a-sociale handelingen bij kinderen kunnen vaak voortkomen uit vage schuldgevoelens, die moeilijker te verdragen zijn dan concrete schuldgevoelens naar aanleiding van een concreet vergrijp. „Verdrongen schuldgevoelens ten opzichte van vader of moeder kunnen voor een kind aanleiding zijn deze ruw te bejegenen, te grieven of anderszins verdriet aan te doen, ten einde aldus inhoud te geven aan schuldgevoelens, welke althans geen bewuste inhoud houden."

De betekenis van de bovengenoemde overwegingen

Vele misdadige kinderen zouden nooit tot misdadigheid vervallen zijn als men tijdig had kunnen ingrijpen. Het is een belangrijke taak om juistere denkbeelden over opvoeding te verbreiden. Voorkomen (preventie) is beter dan genezen en met steeds meer kracht zal men dan ook het preventieve werk ter hand moeten nemen. Daarnaast kan er naar gestreefd worden om het reclasseringswerk op een steeds hoger plan te brengen. Onze observatiehuizen, meerdere inrichtingen, onze kinderrechters, onze kinderbescherming, doen prachtig werk. Maar reden tot tevredenheid is er nog niet, komt er misschien wel nooit. Dat Humanitas zich bezighoudt met de gevallen waar het mis is gegaan en tracht daarbij te helpen is goed, omdat daarmee ook wij ons deel van de sociale verantwoordelijkheid dragen. Laat ons echter nooit de betekenis van de preventieve arbeid uit het oog verliezen.

PH. H. VAN PRAAG

„VAN WIJK"

EN DE RECLASSERING

In het vorige artikel poogde ik u te vertellen hoe „Van Wijk" op kwade voet met de Justitie geraakte, een proces-verbaal werd opgesteld en welke beweegredenen de officier van Justitie had om een voorlichtingsrapport aan een reclasseringsvereniging te vragen.

In dit artikel wilde ik een begin maken met u iets te vertellen over de wijze, waarop een voorlichtingsrapport tot stand komt.

Het parket van de officier van Justitie en de griffie van de rechtbank sturen altijd het strafdossier aan de reclasseringsvereniging toe, ter inzage. In dit dossier bevindt zich het proces-verbaal van de politie, benevens een aantal andere proces-stukken.

Uit het dossier kan de reclasseringsambtenaar, die het voorlichtingsrapport moet samenstellen, zich een eerste indruk vormen van de delinquent. Een *eerste indruk,* want tot meer lenen de gegevens in het dossier zich niet. Bij de beoordeling van de mens moet men toch al voorzichtig te werk gaan, omdat er altijd meer kanten aan de mens zitten dan wij kunnen ontdekken. Dit klemt nog meer voor de reclasseringsambtenaar, op wiens oordeel de rechter voor een goed deel afgaat. Toch heeft de reclasseringsambtenaar iets aan het dossier en het proces-verbaal. De *aard* van het delict en de *wijze waarop* het is begaan kunnen het één en ander omtrent de verdachte zeggen. Er kan toch een verschil zijn tussen de man, die een ander in drift een klap geeft, waarvan de gevolgen de bedoeling verre overtreffen en de man, die een moordaanslag enige weken lang zorgvuldig voorbereidt. Er kan verschil zijn tussen de man die een inbraak pleegt, en de man die van oplichting gebruik maakt om zich te verrijken. Op deze criminologische aspecten zal ik niet nader ingaan, doch de aard van het delict en de wijze waarop het is begaan, kunnen iets zeggen over het karakter van de delinquent; met alle voorbehoud! In elk geval leerde ik uit het dossier niet zoveel omtrent de persoon van „Van Wijk"; hij was nog nooit met de politie in aanraking geweest, rookte niet, ontkende het ten laste gelegde en had altijd regelmatig arbeid gehad.

M'n eerste indrukken moest ik dus opdoen tijdens een onderhoud, dat op het bureau van de reclasseringsverenigin zou plaats vinden. Nu is aan het gesprek, dat de reclasseringsambtenaar uit hoofde van z'n functie met de verdachte heeft, een grote moeilijkheid verbonden. De reclasseringsambtenaar wil graag het vertrouwen winnen van de verdachte, met hem spreken van mens tot mens, trachten te weten te komen op welke wijze hij het best te helpen zou zijn. Hij dient echter een rapport uit te brengen aan de rechter of de Justitie en als zodanig is hij een verlengstuk van beide. Zij maken van hem gebruik, omdat hij meer tijd en gelegenheid heeft om de gehele situatie van de verdachte eens te bezien. Zo wordt hij ook door vele verdachten gezien en dit is een remmende factor in het contact, alhoewel men onder de delinquenten een grote groep ongecompliceerde lieden treft, die van hun levensgeschiedenis geen toneelstuk kunnen maken.

Enerzijds is men er dus op uit, het vertrouwen van de verdachte te winnen, anderzijds is men verplicht te

wijzen op de consequenties die een al te grote openhartigheid kunnen hebben. En onwillekeurig ontstaat een vertrouwensrelatie, omdat men elkaar als mens gaat zien en niet tegenover elkaar zit als ambtenaar tegenover delinquent.

„Van Wijk" vertelde mij o.a. het volgende:

„Ja, mijnheer, na de oorlog had ik wel werk, maar ik heb toen nogal in het „zwart" gedaan om m'n huishouden wat op de been te helpen. Ook heb ik een poosje in de haven gewerkt en wel eens het één en ander meegenomen, maar ja, er was zoveel en iedereen deed het; maar met de politie ben ik nooit in aanraking geweest."

Wat moest ik nu doen? M.i. was er maar één mogelijkheid, nl. in het rapport vermelden. En deze moeilijkheid is er ook voor de vrijwilige toezichthouders, die eens per drie maanden een rapport moeten uitbrengen aan de reclasseringsvereniging over de onder hun toezicht gestelden. De toezichthouder, zowel als de reclasseringsambtenaar geraakt dan in een lastig parket. Ze staan dan voor de vraag: vermelden of niet vermelden.

Dit vraagstuk verdient een nadere belichting; hopelijk kunnen we in één der volgende nummers een artikel opnemen dat de verhouding tussen toezichthouder en onder toezicht gestelde behandelt.

Van groot belang vind ik ook altijd weer de omgeving waarin het gesprek wordt gevoerd. Bij voorkeur dient dit niet te geschieden in de schaduw van de gevangenis. Ook een gesprek bij de reclasseringsambtenaar thuis lijkt me niet gewenst (en dit geldt niet alleen voor reclasseringsambtenaren, doch ik denk hierbij ook aan onze afdelingen die een spreekuur hebben). De verdachte voelt zich dan veel minder op z'n gemak; hij bevindt zich in een volkomen vreemde omgeving, welke een *te* persoonlijke sfeer heeft. Voorkeur verdient m.i. een spreekkamer in een zakelijke omgeving, met een paar gemakkelijke stoelen en een bescheiden bloemetje. Kortom, een rustige aankleding kan de gewenste sfeer voor een gesprek verschaffen.

En dan het gesprek zelf. Als je voor het eerst zo officieel een gesprek moet gaan voeren, voel je je toch onbehaaglijk. Ook in onze afdelingen heb ik deze onbehaaglijkheid kunnen constateren, waar het 't houden van het spreekuur betreft. Stelt u dus gerust, iedereen maakt met dit onbehagen kennis.

De grote opgave bij het gesprek is wel om de mensen zo natuurlijk en gewoon mogelijk tegemoet te treden en dat is een hele opgave als je wat nerveus bent, doch na enige malen slaag je daarin beter.

Zo'n gesprek heeft een voorspel, nl. de uitnodiging om op een bepaalde dag en uur te komen. Laat de mensen dan niet wachten, want dat irriteert, door het gevoel van afhankelijkheid dat men krijgt. Door uw prompte aanwezigheid toont u uw bezoekers voor „vol" te nemen.

Over het gesprek zelf zijn boeken vol geschreven. Het gesprek heeft thans de neiging een vak te worden. In dit verband spreekt men thans over „gesprekstechniek". Een deskundige zou ons maandblad daarover vol kunnen schrijven.

Terugkomend op „Van Wijk" mag ik aan de hand van het gesprek met hem wellicht enige opmerkingen maken.

Toen „Van Wijk" eenmaal gezeten was, we kennis met elkaar hadden gemaakt, een sigaret hadden opgestoken (om ons een houding te geven) en over koetjes en kalfjes hadden gepraat om enigszins aan elkaar te wennen, startte ik „het" gesprek met de vraag iets te vertellen over z'n jeugd, later aangevuld met vragen over de verhouding thuis, over z'n broers en zusters, de school, z'n werk, etc..

Het gevolg was een verhaal, met een lawine aan gegevens waarvan ik me angstig afvroeg, hoe ik ze moest onthouden. M'n opleiding had me in de hersenen gegrift, tijdens een gesprek niet te schrijven en het gesprek pas na afloop op papier te zetten.

Schrijven tijdens een gesprek remt de

SOCIAL CASEWORK

Het social casework, „geïmporteerd" uit Amerika, heeft hier te lande veel propagandisten gevonden, maar ook bestrijders en een grote groep van maatschappelijke werkers neemt een min of meer afwachtende houding aan. Een Hollander gaat niet over een nacht ijs!

Wat is social casework? Een Hollandse benaming is er niet. Een beknopte en toch duidelijke definitie is moeilijk te geven. Maar misschien kan de volgende, uiteraard niet volledige omschrijving dienen als uitgangspunt voor enkele beschouwingen:

Social casework is een vorm van maatschappelijk werk, dat bij voorkeur verricht wordt in een rustige sfeer, waarbij de gesprekstechniek en kennis van wederzijde beïnvloeding een belangrijke rol vervullen bij de totstandkoming van contact en vruchtbare relatie met als einddoel de opheffing der noden.

Het is van groot belang, dat de eerste ontmoeting tussen de M.W. en zijn cliënt plaats vindt in een eenvoudige, rustige omgeving. Dus geen loketten of sombere kamers. Er komt iemand praten over zijn moeilijkheden en zorgen, er komen er velen. Zij komen en gaan: de lastigen, de brutalen, de schuwen, de nerveuzen, de leugenaars, de vlotte praters en de geremden. U hoort de klop op de deur: bescheiden of intimiderend. U ziet ze binnenkomen en plaats nemen: onzeker in gang en houding, vrijpostig, gemanierd, opscheppe-rig, slordig, een enkele vrijmoedig en onbevangen. Maar allen zullen de invloed ondergaan, in meer of mindere mate, van een rustige sfeer.

Intussen is het kloppen, het binnenkomen en het plaats nemen slechts het „voorspel" van het eigenlijke onderhoud, waarbij de gesprekstechniek, de kunst van praten en luisteren, een rol van betekenis zal vervullen.

De gesprekstechniek is een geducht

---

mensen sterk; ze gaan wikken en wegen wat ze wel en niet zullen zeggen en doordat je ogen op het papier zijn gevestigd, verlies je het contact met de man/vrouw tegenover je. Maar waar in een rapport nu eenmaal altijd allerlei gegevens, namen en data verwerkt moeten worden, ben ik maar van het ideaal afgeweken en heb een tussenvorm gekozen. In het eerste deel van ons gesprek zette ik nl. niets op papier en aan het einde van het gesprek nam ik een bloc-note en noteerde allerlei zakelijke gegevens en al die dingen, die je toch niet kunt onthouden. Dit lijkt mij verreweg de meest prettige en practische methode.

Wat zal ik u nu nog over „Van Wijk" vertellen. M'n eerste indruk uit het gesprek was, dat dit een man betrof, die wel niet in grote stijl oneerlijk was, doch het randgebied der eerlijkheid en oneerlijkheid met een zeker gemak bewandelde. Met het gesprek was het onderzoek begonnen. Nu moest de reclasseringsambtenaar er op uit. Spreken met de echtgenote, informaties inwinnen bij de werkgevers etc. De volgende maal hoop ik u op die tocht mee te nemen.

Zoals u wel gemerkt zult hebben, besprak ik een aantal dingen, die niet allen betrekking hebben op de reclassering, doch welke wellicht ook nuttig kunnen zijn voor het gesprek op het spreekuur, het maken van een rapport voor het Fonds Makkerhulp etc.

Ik hoop en verwacht, dat u mij niet in het luchtledige laat schrijven, doch me bestookt met uw op- en aanmerkingen en vragen, want alleen op die wijze kan ik aansluiten op de behoeften die er in de practijk bestaan en wordt deze rubriek „levend".

Moge onze brievenbus (Stadhouderskade 139 te Amsterdam) te klein blijken.

HENK BEUKE

„wapen". Beheerst men deze onvoldoende, dan zal de kwaliteit van het gesprek er zeer onder lijden en krijgt men moeilijk contact met zijn cliënt. Hoe verkrijgt men die techniek, die „handigheid"? Op deze vraag kan men bezwaarlijk een juist en duidelijk antwoord geven, maar zeker is, dat aanleg, scholing en ervaring een belangrijke rol vervullen. Vooral ook de intuïtie, het aanvoelen. U kent het gezegde: de ene krijgt er alles uit, de ander niets.

Een enkel voorbeeld: cliënt is nerveus en geremd en bovendien bevreesd — gevolg van een soort valse schaamte — dat de M.W. zulks zal merken, waardoor zijn houding en manier van optreden nog krampachtiger worden. Nu kunt u hem kalmerend toespreken, waarbij cliënt echter vermoedelijk onmiddellijk bemerkt, dat u „hem door hebt". Iets, dat hij juist zo graag had willen voorkomen. Ondanks uw goede bedoelingen is uw uitgangspunt fout geweest. Maar u kunt ook tegen hem zeggen, nadat hij plaats heeft genomen: „Zoudt u het erg vinden, wanneer ik eerst even deze brief afmaak?" Hij vindt het helemaal niet erg: de M.W. heeft blijkbaar niets bemerkt, cliënt kan intussen wat op zijn verhaal komen. In de loop van een daaropvolgend gesprek, mits goed gevoerd, zal hij vermoedelijk „uit-zich-zelf" wel vertellen, hoe zenuwachtig hij is en waarom. De eerste „aanpak" is vaak doorslaggevend. Wij gaven een enkel voorbeeld, maar duizenden variaties zijn mogelijk. De vergelijking met het schaakspel dringt onwillekeurig naar voren: één zet kan het gehele aspect van de partij veranderen, één verkeerde zet en de partij is verloren. Ook bij het schaakspel speelt de intuïtie vaak een betekenisvolle rol.

Het contact is intussen tot stand gekomen en naar wij hopen, op de meest doelmatige wijze. Meestal blijft het niet bij een enkel onderhoud, er ontstaat een relatie, een langer durend contact met wederzijdse beïnvloeding.

Van die beïnvloeding is cliënt zich niet altijd bewust, maar de M.W. moet er zich in ieder geval van bewust zijn. Hij moet weten, dat de „binding" tussen hem en zijn cliënt „ieder ogenblik" van vorm en inhoud kan veranderen. De relatie is niet statisch, niet onveranderlijk, maar dynamisch, onderhevig dus aan veranderingen.

Twee onvolmaakte mensen zitten tegenover elkaar: de M.W. en zijn cliënt, die raad of hulp komt vragen. Misschien heeft hij materiële zorgen, moeilijkheden met de kinderen of met de huisvesting; wellicht zijn er conflicten in het huwelijk of er is een strafzaak hangende. Er zijn cliënten, die zo erg gemakkelijk hulp en bijstand vragen, die alle instanties „aflopen". Het zijn de gemakzuchtigen, de hebzuchtigen, de slappelingen of mensen, „die recht zoeken". Een groot deel echter komt niet zonder schroom, voor velen betekent het-om-hulp-vragen een zware gang. De M.W. moet kunnen schiften in verband met de „aanpak". Hij moet een positieve houding weten te vinden, hij moet, in de beste zin van het woord, kunnen domineren. Zijn optreden echter mag nimmer autoritair zijn. Een dergelijke houding, in de grond een schraal machtsvertoon, is onder alle omstandigheden af te keuren. Dit sluit natuurlijk geen straffe maatregelen of een streng optreden uit.

De M.W., de „vraagbaak" voor velen, moet bekend zijn met de verwikkelingen waarin een mens kan geraken — materieel, geestelijk, zedelijk, moreel. Hij moet trachten te doorgronden de reacties van zijn cliënt op diens noden. Zijn die reacties wel juist, zijn ze onlogisch of overdreven. Hij meet dus a.h.w. de spanning, waarin de cliënt in meer of mindere mate verkeert. Een rustig gesprek en een tactvol optreden kunnen soms die spanningen aanmerkelijk verminderen. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid, dat cliënt zijn zorgen vanuit een gezonder standpunt gaat bekijken. De nood is dezelfde gebleven, maar wordt met andere ogen bekeken. Een dikwijls negatieve houding verandert wellicht in een meer positieve. De M.W. moet alzo heel menselijk zijn en heel menskundig te werk kun-

nen gaan. Hij tracht, zonodig, cliënt op een juiste manier te beïnvloeden. Maar — en nu komt misschien het moeilijkste gedeelte van de weg, die M.W. en cliënt samen bewandelen — hij moet er zich wel van bewust zijn, dat ook hij wordt beïnvloed en wel door de persoonlijkheid van zijn cliënt, diens reacties op bepaalde noden en tevens door de aard der noden zelf.

Wij stipten het boven reeds aan, willen nu trachten dit nader te illustreren door *verschillende M.W.* tegenover *eenzelfde „nood"* te plaatsen, bijv. moeilijkheden in een huwelijk. Deze moeilijkheden kunnen natuurlijk van zeer verschillende aard zijn, maar in dit verband bundelen wij ze samen tot één nood: huwelijksnood. De M.W. plaatsen wij apart, onderling vermoedelijk zeer verschillende persoonlijkheden. Naast de beheerste, niet al te bewogen figuur zien wij dan de emotionele, in wie veel bewogenheid leeft; naast het flegmatische, misschien wat saaie type het spontane, dat een gezonde „romantiek" meedraagt door het leven; de door strijd gelouterde en „geharde" contrasteert met hem, die zonder al te zware schokken door het leven ging. Maar we kunnen die groep van M.W. ook verdelen in jongeren en ouderen (levenservaring!), in gehuwden en ongehuwden. De opgave is gelijk: een bepaalde nood lenigen, eventueel opheffen; de uitkomsten zullen wellicht verschillend zijn, ook de „berekeningen". Dit nu is heel begrijpelijk. Of iedere M.W. zich hiervan altijd bewust is, mag betwijfeld worden. Het social casework vraagt bewustwording en dus zelfkennis. Als een ongehuwde door zijn cliënt voor huwelijksproblemen wordt geplaatst, behoeft hij heus niet op de vlucht te slaan, maar wel moet hij weten, dat hij in een situatie wordt geplaatst, welke in zeker opzicht vreemd voor hem is. Met die factor moet hij rekening houden bij de behandeling van het „geval". Dan voldoet hij aan een van de eisen, die het social casework stelt en o.i. te recht: zwakke plekken zoeken in eigen wapenrusting, wanneer hij zich plaatst naast zijn cliënt in diens strijd tegen bepaalde noden. Kracht zoeken dus in het bewustzijn van eigen tekortkomingen. Zelfkennis en zelfcritiek kunnen wij niet missen in ons werk!

Bij het beoordelen zal de M.W. natuurlijk bepaalde normen in acht moeten nemen — dus niet alles goedpraten bijv. —, maar hij moet toch de grootst mogelijke objectiviteit in acht nemen. Afkeer van bepaalde situaties, waarin cliënt verkeert, wrevel ten aanzien van een bepaalde houding van cliënt, ook antipathie tegenover een bepaalde cliënt zal hij zoveel mogelijk moeten „wegwerken".

Uit het voorbeeld dat wij boven gaven — verschillende typen van M.W. tegenover eenzelfde nood —, blijkt wel, dat het steeds een *benaderen* blijft, een streven, om zo objectief mogelijk tegenover onze cliënten te staan. De relatie, die ten slotte zal ontstaan, is zowel afhankelijk van de structuur van de M.W. als van die van cliënt, alsmede van allerlei omstandigheden waaronder de relatie ontstaan.

En hiermee hebben wij dan, naar wij menen, enige facetten aangewezen van het social casework: gesprekstechniek en de kennis der wederzijdse beïnvloeding, welke de relatie diepte en kleur geeft. Bij de bestrijding der noden zal aan de cliënt een zo groot mogelijke rol moeten worden toebedeeld.

Is casework iets nieuws? Betekent het een revolutie op het gebied van maatschappelijk werk? Wanneer wij casework zien als een bepaalde methode, als een zekere „vorm" van maatschappelijk werk, dan menen wij te kunnen zeggen, dat het hier te lande mogelijk incidenteel is toegepast, maar toch niet algemeen. Een andere vraag is, of wij, met onze Hollandse begrippen en verhoudingen, deze methode kunnen overnemen, of zij zelfs de voorkeur verdient boven onze wijze van werken, zoals die al jaren wordt toegepast. Wij zouden deze vraag, zij het ook met enige reserve, bevestigend willen beantwoorden.

Met enige reserve dus: casework *kán*

OP PAD

Er is sinds ons vorig overzicht weer een tweetal afdelingen aan het totaal aantal toegevoegd. Op 21 Januari vond te Middelharnis de oprichtingsvergadering plaats van een nieuwe afdeling. Flakkee, dat met een tiental leden kon starten. Wij zijn er zeker van, dat men op dit eiland van Zuid-Holland er spoedig in zal slagen het aantal leden op te voeren; de traditie, die het verenigingsleven op dit zo moeilijk bereikbare eiland heeft is daar borg voor. Wij zijn er van overtuigd, dat deze afdeling ook aan het werk actief zal deelnemen. Men heeft er grote belangstelling voor de kinderuitzending in eigen land, met welk werk komende zomer op beperkte schaal een proef zal worden genomen. Doorzetters zijn het daar zeker, dat hebben wij bij ons bezoek wel kunnen bemerken.

De volgende avond bevonden wij ons in gezelschap van de gewestelijke secretaresse van Zeeland, mej. Kloevekorn, in Oostburg. Een goed bezochte vergadering met een enthousiaste stemming. Met 17 leden werd de afdeling West-Zeeuwsch-Vlaanderen opgericht. Ook hier zal men wel uitbreiding aan dit aantal weten te geven. Voor de zgn. „bleekneusjes-actie" van het vorig jaar, waarbij kinderen uit Amsterdam bij ge-

---

een diep ingrijpen zijn in het zieleleven van onze medemens. En des te dieper wij tasten en zoeken, des te groter is de kans dat wij fouten zullen maken, misschien zelfs grote schade zullen toebrengen. In die gevallen zou „het middel wel eens erger kunnen zijn dan de kwaal". Casework vereist, vooral in gecompliceerde gevallen, een grote mate van deskundigheid, van feeling en levenservaring. Zelfs onder beproefde leiding zullen grote fouten kunnen worden gemaakt. Wij zullen er ons voorts wel van bewust moeten zijn, dat in tal van gevallen een „vlotte" of „vluchtige" behandeling de voorkeur verdient boven „een-alles-overhoop-halen".

Blijkens het Januari-nummer van het Maandblad voor Berechting en Reclassering zou een der inleiders van de casework-vergadering, onlangs te Utrecht gehouden, „de in het casework uitlopende ontwikkeling van het maatschappelijk werk" aldus hebben samengevat: „Van Marx tot Freud". Ook deze gedachte zou ik niet zonder enige reserve willen aanvaarden, want wij, als maatschappelijke werkers, zullen het vermoedelijk niet geheel zonder Marx kunnen stellen en van Freud zullen wij niet alles kunnen overnemen.

Aanvaarden wij intussen in principe het casework, daarnaast zouden wij toch met klem willen waarschuwen tegen de gevaren welke dreigen bij de toepassing van deze „methode" door onervaren krachten, die misschien een cursus hebben gevolgd en in hun enthousiasme de werkelijkheid uit het oog verliezen door een idealisme, dat een gezonde basis en werkelijkheidszin mist. Maar ook op dit gebied meer ervaren krachten zullen heel erg moeten bezinnen, alvorens zij beginnen.

En tot slot: de menselijke structuur is zeer ingewikkeld, veel nog is onopgelost en veel zal vermoedelijk nooit opgelost worden. Wij weten nog maar weinig af van een mogelijk correlatief verband tussen lichaam en geest en onze kennis van het zgn. chemisch milieu ten aanzien van de mens is nog betrekkelijk gering. Laten wij wel bedenken, dat een ingrijpende operatie slechts uitgevoerd kan worden door een uiterst bekwame en ervaren chirurg. Laten wij bescheiden zijn!

W. BEIBOER

zinnen in Zeeland werden ondergebracht, leverde West-Zeeuwsch-Vlaanderen reeds een aantal adressen.

Wij heten de nieuwe afdelingen van harte welkom en wij vertrouwen er op, dat zij weldra zullen behoren tot die voor ons maatschappelijk werk zo onmisbare steunpunten in het land.

De samenwerking tussen de plaatselijke besturen en het Centraal Bestuur zal zeker voortreffelijk zijn, daar is het contact, dat op deze oprichtingsvergaderingen is gelegd, wel borg voor.

Jammer is het, dat de oprichtingsvergadering die op 17 Januari te Terneuzen was belegd, niet direct tot resultaat heeft geleid. Wel is er een aantal verspreide leden gewonnen; het was echter niet mogelijk een voorlopig bestuur te vormen. Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen zal echter bij het westelijk deel niet achterblijven; wij vertrouwen er op, dat wij nog dit seizoen tot de oprichting van een afdeling Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen zullen kunnen komen.

Op Noord-Beveland zijn contacten gelegd, ook op dit eiland van Zeeland zal een afdeling van „Humanitas" moeten komen.

De afdeling Schouwen en Duiveland is gesplitst in een tweetal afdelingen, nl. Burg-Haamstede en Zierikzee. Dit was in verband met de grote afstanden wel gewenst. Nu ik het toch over deze afstanden heb, je moet toch wel respect hebben voor onze mensen, die met energie en volharding werken aan de uitbouw van ons werk. De afstanden, die zij daarbij moeten afleggen om contact met hun medebestuurders te hebben of degenen op te zoeken, die onze hulp inroepen, zijn voor stedelingen ongekend. En dit alles moet of per fiets of per bus (soms een zeer ouderwetse tram-koffiemolen zegt men in Amsterdam) geschieden. Een extra-eresaluut is dus zeker op zijn plaats.

Op 24 Januari was een aantal „Humanitas"-leden en -vrienden bijeen in Hilversum. Wij slaagden er in een bestuur samen te stellen; het werk in Hilversum en 't Gooi kan nu op gang komen en ze zullen er zeker hard werken om de achterstand, ontstaan door het „bestuurloze tijdperk", te boven te komen.

Op 26 Januari togen mej. Dijkstra en ondergetekende naar Eindhoven om het gewest Noord-Brabant op te richten. De Spoorwegen hebben echter een spaak in het wiel gestoken; na een zeer avontuurlijke reis kwamen wij weer in Amsterdam terug, zonder aan de vergadering te hebben deelgenomen. Een versperring op het traject verhinderde ons het doel te bereiken. In Eindhoven heeft men echter niet stilgezeten. Een voorlopig gewestelijk bestuur is samengesteld en heeft het werk reeds aangepakt. Het zal onze activiteit in het Zuiden zeker ten goede komen.

In Heerlen en Brunssum werden openbare vergaderingen gehouden, waar mej. Dijkstra over „Gezinsverzorging" sprak. Men pakt in de mijnstreek het werk met kracht aan.

Ook in Oosterwolde komt er schot in, een vergadering leverde een aantal nieuwe leden op.

Het Amsterdamse district West II vierde op 12 Januari het 5-jarig bestaan met een grote toneelavond. Van der Lende sprak, het was een uitstekende avond, die een flink aantal nieuwe leden opleverde.

En ten slotte organiseerde de afdeling Amsterdam op Zondag 18 Februari een cabaretochtend in het City-theater, een ochtend, mogelijk gemaakt door de belangloze medewerking van het gezelschap „De Gong" van Ger Lindenberg en de tegemoetkomende houding van de directie van het City-theater. Circa 1000 mensen genoten van het programma en luisterden naar de rede van onze voorzitter, In 't Veld. Een experiment, dat zeker geslaagd mag heten. Het volgend seizoen is het City-theater zeker uitverkocht.

Overal dus activiteit, zich uitend in openbaar optreden, maar ook in ledenwinst. Het resultaat zal blijken op het congres, u weet het toch: dan willen wij *6000 leden* hebben! Geef hem nog even van katoen, dan is het resultaat niet twijfelachtig. J. d. B.

Zijn militaire tehuizen voor buitenkerkelijken noodzakelijk

Naar aanleiding van het rapport, dat aan het hoofdbestuur van Thuisfront Humanitas werd uitgebracht en waarover wij in de laatste twee nummers van „Humanitas" schreven, rest ons nog de bespreking van het rapport over de stichting van militaire tehuizen voor buitenkerkelijken.

Het stichten en exploiteren van deze tehuizen wordt door ons als één van de taken beschouwd, waarvoor ons thuisfront zich in de naaste toekomst gesteld ziet. Naast de katholieke en protestantse militaire tehuizen, die men in de meeste garnizoensplaatsen aantreft, staan wij nog maar zeer bescheiden onderaan met ons eerste militair tehuis in Amersfoort.

Daar de buitenkerkelijke militairen als regel met open armen in de confessionele tehuizen worden ontvangen, zou de vraag gesteld kunnen worden, of het dan wel zo dringend noodzakelijk is om in garnizoensplaatsen een „derde" militair tehuis te stichten. Zelfs met de wetenschap, dat voor het uitvoeren van deze plannen belangrijke bedragen geïnvesteerd dienen te worden en het ieder jaar opnieuw moeilijkheden zal geven de middelen te vinden om de exploitatie-tekorten te dekken, is ons antwoord op deze vraag toch volmondig, ja!

Persoonlijk zou ik er de voorkeur aan geven, wanneer in iedere garnizoensplaats „slechts" één behoorlijk en goed ingericht militair tehuis zou worden ingericht. Naar mijn stellige overtuiging behoeft het gezamenlijk exploiteren van militaire tehuizen geenszins te betekenen, dat de geestelijke verzorging zowel voor katholieken, protestanten en buitenkerkelijken onmogelijk zou zijn of zelfs niet tot haar recht zou kunnen komen.

Wanneer wij in Nederland de kracht zouden kunnen opbrengen om ten aanzien van samenwerking iets ruimer te denken en bepaalde kerkelijke kringen niet zo bang waren voor „infectie", dan zou het zelfs denkbaar zijn, dat de aalmoezenier, de veldprediker en de geestelijke verzorger voor buitenkerkelijken broederlijk in zo'n tehuis zouden samenwonen en van daaruit hun taken in het leger zouden vervullen. Dit zou een symbool zijn van geestelijke „legerkracht". Een kracht, die juist voor ons leger van niet te onderschatten betekenis is. Helaas, wie de geestelijke verhoudingen in Nederland kent zal moeten toegeven, dat we van een dergelijke mogelijkheid weer ver af zijn. In de bezettingsjaren, toen ons volk in grote nood verkeerde, bleek — met eerbiediging van elkaars geloofsovertuiging — samenwerking mogelijk. Vandaag den dag zien we, wel eens met angst in het hart, hoe deze samenwerking weer werd verbroken, nu in sommige kringen beslist wordt afgewezen en het contact met andersdenkenden zoveel mogelijk wordt vermeden.

Het ontbreekt er nog maar aan, dat er in Nederland geloofsbezwaren zijn tegen het samen oefenen en ten strijde trekken van ons leger. Eén militair tehuis in een garnizoensplaats is dus buiten de realiteit van dit ogenblik en we koesteren niet de hoop, dat deze mogelijkheid er binnen afzienbare tijd wel zal zijn. Misschien is een volgende wereldoorlog nodig om elkaar opnieuw te vinden. Laten we echter hopen, dat het zover niet behoeft te komen en we in Nederland voor die tijd wat verdraagzamer worden.

In ieder geval heeft de ervaring ons nu geleerd, dat de confessionele militaire tehuizen weinig aantrekkingskracht op buitenkerkelijken hebben. Het gevolg hiervan is, dat een vrij groot deel van deze militairen hun heil 's avonds op straat zoekt. Wie kent niet het beeld in de hoofdstraten van onze garnizoensplaatsen, slenterende militairen, straat in, straat uit?

Natuurlijk mag hieruit niet de gevolgtrekking worden gemaakt, dat de soldaten die wij 's avonds op straat zien flaneren „dus" buitenkerkelijk zijn, omdat er voor hen geen tehuizen zijn. Wij hebben nl. niet de illusie, dat we met het stichten van een „derde" militair tehuis al deze militairen zouden opvangen. Dit is zelfs de bestaande militaire tehuizen niet gelukt, maar een militair tehuis voor buitenkerkelijken zou toch stellig een bijdrage zijn voor de oplossing van het vrije-tijdsprobleem voor militairen.

Het is wel nuttig om hier te memoreren aan hetgeen o.a. gezegd werd door burgerlijke en militaire autoriteiten bij de opening van ons eerste militaire tehuis in Amersfoort. Zo zei o.a. de burgemeester van Amersfoort: „Het Nederlandse volk heeft een grote verantwoording tegenover de jonge generatie, die „op moet komen". Velen van de jongelui nemen genoegen met steeds maar weer op straat te blijven lopen, doch anderen gaan dikwijls de stad in met de vraag: „Waarheen?" Het is daarom goed, dat er een honk is. Dit helpt de jongelui over het gevoel heen, dat de dienstjaren lege jaren zijn. Nu weet ook die grote groep buitenkerkelijke militairen, waar zij naar toe kunnen gaan. Ook zij hebben hun levensbeschouwing, die ten slotte altijd voorop moet staan. Voor hen moet het humanisme vormgevend zijn. Daarom is het goed, dat er nu in Amersfoort voor allen een home is."

De garnizoenscommandant wees op het feit, dat dit nieuwe militaire tehuis in een grote behoefte voorziet, vooral nu Amersfoort op weg is Nederlands grootste garnizoensstad te worden.

Verheugend was, dat bij de opening ook iemand vertegenwoordigd was namens het bestuur van het Christelijk Militair Tehuis en het met de woorden van de voorzitter eens was ten aanzien van de noodzaak van het stichten van dit militair tehuis. Met voldoening had hij vernomen, dat ons thuisfront zich niet tegenover maar naast de kerken plaatst. Hij hoopte, dat in goede harmonie samengewerkt kan worden en dat van concurrentie geen sprake behoeft te zijn. Met deze kleine bloemlezing van de toespraken volstaan wij, maar ik geloof te mogen zeggen, dat toch wel zeer duidelijk de noodzaak tot uitdrukking is gekomen ten aanzien van het stichten van militaire tehuizen voor buitenkerkelijken.

Wij humanisten, kunnen ons van dit vraagstuk niet met een „Jantje van Leiden" afmaken. Eén van de grootste moeilijkheden die wij bij het volbrengen van onze plannen ondervinden, is een groot tekort aan financiële middelen. In het genoemde rapport worden grote bedragen vermeld, welke nodig zijn voor het stichten en het exploiteren van militaire tehuizen.

Het heeft geen zin om in dit artikeltje een opsomming te geven van de eisen waaraan een goed ingericht militair tehuis moet voldoen, want dit rapport gaat uit van een min of meer „ideaal" militair tehuis en daar zijn we qua onze geldmiddelen nog lang niet aan toe. Het kan ook op een wat sobere wijze, zoals dit trouwens ook in Amersfoort is gebeurd, maar dan gaat het toch nog om vele duizenden guldens.

Het stichten van deze tehuizen en het beheren daarvan zien wij niet alleen en uitsluitend als een taak van ons thuisfront. Dit is een taak voor ons, humanisten. Wij doen dan ook een dringend beroep op U, ons uw steun en financiële hulp niet te onthouden. Het is misschien makkelijk als U weet, dat ons gironummer is 523634, ten name van Thuisfront Humanitas, Hekelveld 16, Amsterdam-Centrum.

J. A. TERLINGEN

WIJ LAZEN

Het rapport van de Bisschoppelijke Adviescommissie op sociaal-charitatief terrein

Algemeen is men er meer en meer van doordrongen, aldus het bovengenoemde rapport, dat de bestrijding van de sociale noden niet enkel meer met louter stoffelijke middelen kan geschieden. Verbetering van de milieu's, overplaatsing in andere milieu's, heropvoeding in inrichtingen, gezinszorg, hulp in de huishouding, huisbezoek, regelmatig toezicht e.d., vormen de nieuwe methoden, waarmede de sociale noden worden aangepakt. Men is het individu meer en meer gaan zien in het verband van zijn omgeving, in het verband van het gezin, in het verband van de overige gemeenschappen, waarvan het eveneens deel uitmaakt. Het streven is er op gericht het individu weer tot volwaardig mens en lid der maatschappij te maken. Daarbij concentreert men zich vooral op het gezin als het voor de vorming van de persoonlijkheid en voor de maatschappij belangrijkste milieu.

Het is duidelijk, zo gaat het rapport verder, dat door deze methoden veel dieper en intensiever dan voorheen wordt ingegrepen in het leven, ook het godsdienstige, van individu en gezin. De katholiek mag daarom dit werk overlaten noch aan de burgerlijke overheid, noch aan een niet-katholieke of a-confessionele organisatie. De plicht, rustend op ieder katholiek, te zorgen voor het eeuwig heil van de evennaaste en vooral van de geloofsgenoten, eist, dat hij dit werk zelf op zich neemt.

De katholieke sociaal-charitatieve zorg is hierdoor gesteld voor een nieuwe omvangrijke taak.

Waarom coördinatie noodzakelijk wordt geacht? Omdat, zo wordt gerapporteerd, het eerst en eigen doel van iedere vorm van katholieke charitas, en dus ook van de georganiseerde, is het opheffen, verminderen of verzachten van het menselijk leed en zo mogelijk zelfs het opheffen van de oorzaken daarvan, als getuigenis van de werkelijkheid der liefde van God voor de mens.

Het hier nagestreefde doel van de charitas eist, dat zij beoefend wordt op een wijze, waarop het hoogst mogelijke nuttig effect wordt bereikt.

Waarom is een intensieve apostolische vorming noodzakelijk?

De kerk heeft tot levenstaak, zo zegt de commissie, het Rijk van Christus op deze wereld te prediken, metterdaad te vestigen en uit te breiden. De grondwet van dit rijk is de liefde tot God, welke liefde naar de leer van Christus ook die tot de evenmens omvat. Deze liefde moet zich uiteraard en krachtens de wil van Christus naar buiten in daden uiten op alle gebieden des levens, dus zeker daar waar de nood van de evenmens om leniging vraagt. De kerk zelf behoort deze daadwerkelijke liefde niet slechts met woorden te verkondigen, maar, door haar zelf te beoefenen, aan allen het voorbeeld te geven.

Thans zijn, dan wel worden op de grondslagen van het rapport katholiek sociaal-charitatieve centra ingericht:

A. parochieel;

B. interparochieel (gemeente, stad, stadsdeel, dorp, district);

C. diocesaan;

D. landelijk (inter-diocesaan).

Het Parochieel Sociaal-charitatief Centrum, de basis van dit soort werk,

heeft, ter bereiking van zijn doel, o.m. tot taak:

a. Het coördineren van de activiteit der sociaal-charitatieve organisaties in de parochie, eventueel onderverdeeld in wijken, zulks met behoud van de zelfstandigheid der organisaties. Deze coördinatie heeft betrekking op werkgebied, object, systeem en methode.

Voorbeeld: bevorderen, dat de zorg in één geval voor zover mogelijk bij één instantie komt te berusten.

b. Het stimuleren van de activiteit der samenwerkende organisaties.

c. Het uitwisselen van opgedane ervaringen.

d. Het bevorderen van deskundigheid bij de uitvoering van het sociaal-charitatieve werk.

e. Het opvangen en opsporen van sociaal-behoeftigen.

f. Het plegen van overleg betreffende het verlenen van sociaal-charitatieve zorg in incidentele gevallen.

g. Het houden van aantekening van de sociale toestand der gezinnen en van de verleende zorg.

h. Het zijn van informatiebureau voor de specialistische organisaties, die samenwerken in het Inter-parochieel Sociaal-charitatief Centrum, (Wit-Gele Kruis, Gezinszorg, Kinderbescherming, Reclassering, Meisjesbescherming, enz.).

i. Het vormen van zo nodig als eenheid optredende secties van het Parochiële Centrum voor bepaalde onderdelen van het sociaal-charitatieve terrein, o.m. een sectie „Sociaal-charitatieve zorg ten behoeve van maatschappelijk niet-aangepasten en sociaal-zwakken".

j. Het nemen van initiatief tot het organiseren van nieuwe sociaal-charitatieve activiteiten, die op een bepaald moment in parochiëel verband wenselijk of noodzakelijk zijn, bijv. gezinszorg, zorg voor maatschappelijk niet-aangepasten en sociaal-zwakken (wijk- of buurthuis) en het inpassen van deze activiteiten in het apparaat van de bestaande organisaties, zodanig, dat, waar mogelijk, daarvoor geen nieuwe organisatie behoeft te worden in het leven geroepen.

De onder B., C. en D. genoemde centra hebben in groter verband in wezen dezelfde taak als het Parochiëel Sociaal-charitatief Centrum. Ontegenzeglijk kan door een organisatievorm, als hier geschetst, veel goed werk worden verricht.

MEIJER DE VRIES

HET KOMT

Ieder mens heeft zijn eigen wensen en diep-innerlijk gekoesterde verlangens. De verlangens van de sportliefhebber gaan uit naar zijn club, waarvoor hij speelt of waarvan hij of zij een ijverig supporter is. De verlangens van de kunstliefhebber gaan uit naar een goed concert, een mooie schilderijencollectie of een goed toneelstuk. De verlangens van een duivenliefhebber gaan uit naar een goed hok als verblijfplaats voor zijn torteldieren. De verlangens van de maatschappelijk werker gaan uit naar de mogelijkheid zijn (haar) medemens in nood te kunnen helpen.

Voor al de hierboven opgesomde wensen en verlangens is echter geld nodig, veel geld soms. En degene, die met het beheer van de penningen is belast, hetzij als penningmeester van een organisatie, hetzij als lid van de familiehuishouding, bepaalt in zeer belangrijke mate de mogelijkheden, die tot verwezenlijking van het doel kunnen leiden. In zeer belangrijke mate, want voorzover het een organisatie betreft, geeft ook het aantal leden een belangrijke mogelijkheid. Vergroting van het aantal leden geeft meer geld in de la *en dus* méér mogelijkheden.

U begrijpt reeds waar we naar toe willen; des te beter. U zult dan zeker uw steentje bijdragen tot het bereiken van ons doel op het aanstaande congres. Wat zegt u, u weet nergens van? Wel, „Humanitas" wil op het congres 6.000 leden hebben en u moet uw steentje ook bijdragen door voor het congres ten minste één nieuw lid te winnen. Het is geen moeilijke opdracht, die wij u vragen te vervullen. Er zijn nog talloze mensen, die door een kort gesprek als lid te winnen zijn.

Ter ondersteuning van de ledenwinactie is een folder samengesteld, die onder de pakkende titel „Ook gij!" zeker goede diensten zal bewijzen ter voorbereiding van dit gesprek. U kunt de folder à *f* 0,04 per stuk bestellen bij het Centraal Bureau.
Wij zijn er ten aanzien van de 6.000 leden van overtuigd:

„HET KOMT"

J. de B.

VERLOTING 1951

Net voor het ter perse gaan van dit nummer bereikte ons het bericht, dat de minister van Justitie goedkeuring heeft verleend voor de te organiseren verloting van 75.000 loten ten behoeve van de versterking van het fonds „Makkerhulp". De drukkerij is reeds ijverig bezig met het drukken van de loten. Intussen wordt er eveneens gewerkt aan het bijeenbrengen van de prijzen voor deze verloting. Reeds hebben wij de beschikking gekregen over een aantal mooie prijzen, zoals een slaapkamerameublement, een radiotoestel, een 41-delige cassette met tafelbestek, chocolade, blikken biscuits, verschillende boeken, een heren-sportcolbert, schilderijen, etc., etc..

Het totale aantal prijzen bedraagt 100; het moet mogelijk zijn de loten in snel tempo te verkopen. Zodra de loten ontvangen worden beginnen wij met de verzending naar de afdelingen. Wij rekenen er op, dat zij, die nog geen loten bestelden, dit per omgaande zullen doen. Ook rekenen wij op de medewerking van de talloze vrienden en vriendinnen in die delen van het land waar nog geen afdeling van onze vereniging gevestigd is. U weet het, u kunt terecht bij het Centraal Bureau, Stadhouderskade 139 te Amsterdam-Zuid.